



El deute pendent amb Isidor Cònsul

Víctor Alexandre

La mort d'Isidor Cònsul, exquisit crític literari, magnífic escriptor, brillant editor, enriquidor conversador i admirable patriota, ha estat una pèrdua molt dolorosa per al país. Diuen que ningú no és insubstituïble, i potser és així, no ho sé, però no és veritat que cada persona no constitueixi un valor únic per ella mateixa. I tant que sí! L'amic Isidor, concretament, era un valor gegantí. Una persona d'una riquesa cultural i humanística com n'hi ha poques. Per això, com més el coneixia més grans eren el respecte i l'estimació que sentia per ell, i més considero ara la seva absència una pèrdua irreparable que no pot ser acceptada com a simple llei de vida. Cal rebel·lar-s'hi ni que sigui testimonialment, perquè és un deure indefugible honorar les persones que abans de l'última partença ens han enriquit com a éssers humans; és un deure de gratitud que tenim amb elles i que s'ha de materialitzar en fets que n'enalteixin el record.

En el cas de l'Isidor crec que hi ha certes coses que s'haurien de fer. Algunes de costoses, com ara la creació d'un premi literari amb el seu nom, i d'altres de senzilles que no comporten cap despesa econòmica. Em refereixo a la necessitat que els ajuntaments de Bellpuig (Alt Urgell) i de Cervera (la Segarra) dediquin un carrer a la seva memòria. Bellpuig, com sabem, és el poble on va néixer l'Isidor l'any 1948 i són molts els vincles familiars i culturals que hi va mantenir al llarg de la vida, entre els quals el ja consolidat premi Valeri Serra i Boldú de Cultura Popular que s'hi concedeix des de fa vint-i-cinc anys. Pel que fa a Cervera, ciutat natal de la Romi, la seva esposa, ell en parla així en el seu magistral *Tractat de geografia* (Empúries, 2008): “La finestra de l'estudi de casa s'aboca a la vall d'Ondara i l'esguard hi cavalca fins a les ondulades intuïcions de la Panadella. És una fondalada suau, falcada per turons domèstics, que canvia els colors al dictat dels mesos i passa per tres moments que em semblen particularment esplèndids [...] És un paisatge que no em canso de mirar des de l'estudi, al capdamunt del turó de les Sabines”.

És un deure

indefugible

honorar les persones

que abans de

l'última partença

ens han enriquit

com a éssers humans;

és un deure de gratitud

que tenim amb elles

i que s'ha de

materialitzar en fets

que n'enalteixin

el record

Hi ha, això no obstant, un altre deute pendent amb Isidor Cònsul, i és el d'un acte públic de reconeixement a la seva persona que aplegui tots els àmbits que va conrear i tots els llocs que va estimar. Així com els músics saben acomiadar amb un concert participatiu les figures del seu sector que ens han deixat, també el món de les lletres catalanes hauria de saber homenatjar una personalitat com la d'Isidor Cònsul tot remarcant-ne la coherència nacional i la fermesa amb què va defensar sempre els drets nacionals de Catalunya. L'Isidor estimava Catalunya, i precisament perquè l'estimava la volia lliure com són lliures tots els pobles que senten respecte d'ells mateixos.

En un assaig extraordinari, magistral diria jo, titulat *Llegir i escriure. Papers de crítica literària* (La Magrana, 1995), en què analitzava temes com ara la cultura de peatge, el món editorial, l'autoodi català o l'obra d'alguns narradors, feia aquesta reflexió: “Els mitjans de comunicació més poderosos, la ràdio i la TV, han demostrat amb escreix que són poc receptius al món dels escriptors i per això qualsevol manifestació esportiva acostuma a guanyar-nos per golejada. Per un costat, els suplementos culturals de la premsa són, sovint, massa especialitzats i poc llegidors. I per acabar-ho d'adobar, no hem reeixit a crear una revista literària àgil i dinàmica, i que circuli arreu dels Països Catalans. I ja és paradoxal, per contra, que arreu tinguem escampades algunes dotzenes de publicacions periòdiques literàries, moltes de gran qualitat, però, en general, de temes i abast estrictament locals”.

Em consta, perquè n'havíem parlat, que estava molt preocupat pel gir claudicant i espanyolitzat de la política catalana. Se sentia dolgut de veure com ens hem convertit en simples gestors d'engrunes. Tanmateix, era optimista. I el seu optimisme, que era innat i impregnava tot allò que feia, es fonamentava en la confiança en la societat civil com a motor de canvi. Sabia que serà ella, no pas la classe política, qui liderarà el procés cap a la independència del país. Per això, quan fem realitat el somni que alguns han abaratit, serà de justícia mirar enrere i reconèixer que res no hauria estat possible sense la força, la convicció i l'entusiasme de persones com Isidor Cònsul. Tot allò que encara som i tot allò que ben aviat esdevindrem és obra seva.